

ПОЛЬСЬКЕ ТЕРМІНОЗНАВСТВО: ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті проаналізовано особливості розвитку польського термінознавства від найдавніших часів до наших днів; виокремлено основні парадигмальні, крос-парадигмальні та крос-аспектуальні напрями й аспекти термінознавчих пошуків.

Ключові слова: термінознавство, парадигмальний, крос-парадигмальний, крос-дисциплінарний напрями.

Українсько-польські мовні контакти простежуються ще з часів Київської Русі, тому в Україні полоністичним студіям завжди приділяли значну увагу. Активний розвиток наукових досліджень з польської мови припадає на ХХ ст. Найбільші полоністичні центри України — Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Львівський національний університет ім. І. Франка, Одеський національний університет ім. І. Мечникова, Житомирський державний університет, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України та ін. Дослідження переважно стосуються українсько-польських мовних зв'язків, питань лексикології, фразеології та граматики польської мови, проблемами ж термінознавства на теренах Польщі українські науковці займаються спорадично. Це, зокрема, праці І. А. Аскерової, О. А. Войцевої, О. Г. Лозинської, М. В. Пасюківської, Т. Б. Пица, Р. П. Тимошука¹ та ін. Системних досліджень історії та сучасного стану польського термінознавства немає, тому звернення до цієї проблематики є актуальним.

Зародження польського термінознавства важко співвіднести з появою й розвитком певної галузевої термінології, однак безсумнівно, що однією з найраніших за часом появи є християнська терміносистема, історію якої подає З. Клеменсевич². Терміни, пов'язані з християнством, є найдавнішими мовними запозиченнями. Формально ці запозичення пов'язують із християнізацією польського народу

¹ *Аскерова І. А.* Семантичне поле назв емоційно-афективних станів у польській мові : Дис... канд. філол. наук.— К., 2006.— 230 арк.; *Войцева О. А.* Водогосподарська лексика польської мови: від давнини до сучасності.— Чернівці, 2010.— 423 с., *Войцева О. А.* Динаміка номінації водогосподарських реалій у польській мові на тлі інших слов'янських мов : Автореф. дис. ... д-ра філол. наук.— К., 2012.— 37 с.; *Лозинська О. Г.* Польська кінематична фразеологія на позначення емоцій: структура, семантика, функціонування : Автореф. дис. ... канд. філол. наук.— К., 2014.— 20 с.; *Пасюківська М. В.* Зоонімічна лексика в польській фразеології: склад, семантика, функції : Автореф. дис. ... канд. філол. наук.— К., 2009.— 16 с.; *Пиц Т. Б.* Східнонімецькі назви ремісників та їхнє поширення у польській, білоруській і українській мовах XIV–XVII ст. : Автореф. дис. ... канд. філол. наук.— Л., 2008.— 18 с.; *Тимошук Р. П.* Лінгвістична термінологія у польській мові: лексикографічний аспект : Дис. ... канд. філол. наук.— К., 2012.— 229 с.

² *Klemensiewicz Z.* Historia języka polskiego.— Warszawa, 2009.— 829 s.

в 966 р., хоча насправді вплив християнства тривав упродовж X ст., а в частині польських земель — і в IX ст. Основою розвитку християнської термінології в Польщі були запозичення з чеської мови, пов'язані з місіонерською діяльністю Кирила й Мефодія, які в 70-х роках IX ст. прибули на великоморавські землі й привезли з собою костьольно-літургійні слова церковно-слов'янського характеру. Інша частина християнських термінів — це запозичення з латинської мови через посередництво чеської (*anioł, ewangelia, kalendarz, krzyż, christian* та ін.)³.

Інтенсивне опрацювання термінологій різних наук припадає на період II пол. XVIII ст. (початок так званої Новопольської доби) і здебільшого знаходить своє втілення в тогочасних підручниках і словниках — з історії, філологічних наук, граматики, педагогіки⁴, а також музики, фізики, хімії, біології, медицини й фармації, географії, землеробства, архітектури, військової справи, металургії тощо. Заслугою авторів підручників та словників є створення польської наукової термінології. На той час виразно виявляються дві тенденції: до вживання міжнародної греко-латинської термінології та її ополячення (напр.: *geographia* — *geografia*) і до переважання питомої польської термінології, хоча частими були кальки (напр.: *ziemiopisarstwo* — *geografia*). Вказані тенденції визначали розвиток термінології і в подальшому.

Важливим етапом розбудови польського термінознавства і термінографії вчені вважають упровадження польської мови як мови викладання у Львівській політехніці 1881 р. і, як наслідок цього, — створення 1878 р. Словникарської комісії⁵. Наступним кроком до розвитку термінології технічних наук стало створення в 1899 р. Відділу технічного словникарства при Товаристві техніків у Варшаві. Як предмет наукового вивчення польська мова вперше постає в граматиках, серед яких варто виокремити граматику О. Копчинського⁶. Ученого вважають творцем граматичних термінів *imięstów, przyimek, wykszykownik, cudzymów / cudzysłów, dwukropek, przeczynek* та ін.⁷ Ще один відомий підручник з граматики того часу — праця В. Шиларського⁸, автор якої подає терміни, прийняті в тогочасній Європі.

Перші власне термінознавчі праці з питань функціонування термінів окремих галузей знань з'являються ще на початку XX ст. Зокрема, першим дослідженням з термінології торгівлі є праця Г. Ханковського, яка поєднує і теоретичне дослідження, і словник, і підручник⁹. На цей період припадає початок теоретичного вивчення термінології граматики¹⁰. 1918 р. видано статтю Я. Снядецького «Про народну мову в математиці»¹¹; окремі термінознавчі праці дато-

³ Ibid.— S. 28–30.

⁴ *Naruszewicz A. Historia narodu polskiego od początku chrześcijaństwa.*— Warszawa, 1780–1785.— T. 2–6; 1786.— T. 7; 1824.— T. 1. Cz. 1–2; *Karpiński F. O wymowie w prozie albo wierszu.*— Warszawa, 1782; *Kopczyński O. Gramatyka dla szkół narodowych na klasę I.*— Warszawa, 1778; *Piramowicz G. Powinności nauczyciela mianowicie zaś w szkołach parafialnych i sposoby ich dopełnienia.*— Warszawa, 1787.

⁵ *Klemensiewicz Z. Op. cit.*— S. 629.

⁶ *Kopczyński O. Op. cit.*

⁷ *Klemensiewicz Z. Op. cit.*— S. 668.

⁸ *Szylarski W. Początki nauk dla narodowej młodzieży, to jest Gramatyka języka polskiego ucząca, a tym samym pojęcie obcych języków, jako: łacińskiego, francuskiego, niemieckiego, włoskiego i innych, ułatwiająca.*— Lwów, 1770.

⁹ *Ekonomia i terminologia handlowe: określenia, słowa, skrócenia, terminy i wyrażenia używane w handlu i przemysle / Ułoż. H. Chankowski.* Warszawa, 1902.

¹⁰ *Kopko P. Krytyczny rozbiór gramatyki narodowej O. Kopczyńskiego // Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Filologiczny.*— 1910.— Zesz. 46.— S. 244–335.

¹¹ *Śniadecki J. O języku narodowym w matematyce // Pisma rozmaite Jana Śniadeckiego.*— Wilno, 1818.— T. 2.

вано 20–30-ми роками ХХ ст.¹² Ф. Груча зазначає, що початки польських термінологічних зацікавлень сягають щонайменше перших міжвоєнних років. На думку дослідника, вони зініційовані опублікованою К. Штадтмюллером в «Мовознавчому пораднику» 1922 р. статтю «Технічна лексика», в якій автор показав способи творення термінів відповідно до словотвірних правил польської мови¹³. Ф. Груча першою повоєнною власне лінгвістичною працею, присвяченою термінології, називає статтю «Словотвірно-семантичні зауваження щодо польської технічної лексики» М. Шимчака¹⁴, що побачила світ на сторінках «Мовознавчого порадника»¹⁵.

Лише в II пол. ХХ ст. з'являються власне теоретичні розвідки з проблем теорії терміна, його дефініювання тощо. Спочатку це окремі статті (наприклад, статті З. Гайдука «Основи поділу наукових термінів», С. Гайди «Змістова вартість терміна і наука про терміни», «Основи вивчення наукової мови»¹⁶ та ін.). Саме тому 70-ті рр. ХХ ст. схарактеризовані в термінознавчій літературі як «період великої активності польських термінологів»¹⁷. Однією з перших ґрунтовних теоретичних праць є монографія В. Новицького «Основи термінології», у якій автор викладає погляди на термінологічну роботу й окреслює основні вимоги до термінологічних систем, а також характеризує діяльність Термінологічної галузевої комісії. На думку вченого, час визнати термінологічну діяльність необхідним складником кожної наукової, технічної, господарської чи загалом професійної діяльності¹⁸. У цей час з'являється теоретична праця З. Стоберського «Міжнародна наукова термінологія: проблеми, постулати, очікування»¹⁹.

На середину ХХ ст. припадають масові дослідження галузевих термінологій — технічної²⁰, гірничої²¹, географічної²², поліграфічної²³, сільськогосподарської²⁴; польської гірської пасовищної термінології²⁵, хімічної²⁶, топогра-

¹² *Śląski B.* Z terminologii żeglarskiej // *Slavia Occidentalis*.— Poznań, 1926; *Klich E.* Polska terminologia chrześcijańska.— Poznań, 1927.

¹³ *Grucza F.* Lingwistyka stosowana : Historia. Zadania. Osiągnięcia.— Warszawa, 2013.— S. 241.

¹⁴ *Szymczak M.* Uwagi słowotwórcze o polskim współczesnym słownictwie technicznym // *Poradnik Językowy*.— 1961.— S. 269–278.

¹⁵ *Grucza F.* Op. cit.— S. 241.

¹⁶ *Hajduk Z.* Podstawy podziału terminów naukowych // *Roczniki Filozoficzne*.— 1974.— Z. 3; *Gajda S.* Zawartość treściowa terminu a nauka o terminach // *Poradnik językowy*.— Warszawa, 1982.— N 5.— S. 307–316; *Gajda S.* Podstawy badań nad językiem naukowym.— Warszawa, 1982.— 228 s.

¹⁷ *Суперанская А. В., Подольская Н. В., Васильева Н. В.* Общая терминология : Терминологическая деятельность.— М., 2008.— С. 227.

¹⁸ *Nowicki W.* Podstawy terminologii.— Wrocław, 1986.— S. 114–115.

¹⁹ *Stoberski Z.* Międzynarodowa terminologia naukowa: problemy, postulaty, oczekiwania.— Warszawa, 1982.— 122 s.

²⁰ *Mazur M.* Terminologia techniczna.— Warszawa, 1961.— 252 s.; *Jadacka H.* Termin techniczny — pojęcie, budowa, poprawność, NOT.— Warszawa, 1976.— 65 s.

²¹ *Gajda S.* Rozwój polskiej terminologii górniczej.— Opole, 1976.— 79 s.

²² *Włoka:* pojęcie i termin na tle innych średniowiecznych jednostek pomiaru Ziemi / *J. Szewczyk*.— Warszawa, 1968.— 112 s.; *Korzeniewski B.* Kształtowanie pojęć geograficznych w nauczaniu początkowym.— Warszawa, 1985.— 199 s.

²³ *Bugajski M.* Polska terminologia poligraficzna: studium semantyczne na wybranych działach.— Wrocław, 1977.— 115 s.

²⁴ *Sędzik W.* Prastowiańska terminologia rolnicza: rośliny uprawne, użytki rolne.— Wrocław, 1977.— 123 s.

²⁵ *Herniczek-Morozowa W.* Terminologia polskiego pasterstwa górskiego.— Wrocław, 1975.— Cz. 1.— 210 s.; 1976.— Cz. 2–3.— 200 s.

²⁶ *Mierzecki R.* Rozwój polskiej terminologii chemicznej.— Wrocław, 1988.— 144 s.

фічної²⁷, літературознавчої²⁸, термінології економічної сфери²⁹ тощо. Ф. Груча називає монографію «Технічна термінологія» М. Мазура першою великою термінознавчою працею, написаною не мовознавцем, і вважає, що саме з часу її появи в Польщі побільшало публікацій, присвячені як частковим, так і загальним, як теоретичним, так і практичним проблемам термінології³⁰.

У цей час спостерігаємо активізацію термінознавчих досліджень на міждисциплінарному рівні. Так, Ч. Лапіч описує географічну термінологію в російських говірках Білосточчини, Я. Басара — термінологію сільського будівництва в польських діалектах³¹ тощо.

У польському термінознавстві протягом тривалого часу активно вивчається мовознавча термінологія. А. Корончевський у монографії «Польська граматична термінологія» наголошує на важливості підтримки питомої граматичної термінології й обережному ставленні до різних інновацій, пов'язаних із запозиченням термінів³².

Виразним напрямом наукових пошуків середини минулого століття постало історичне дослідження галузевих термінологій. Низку монографій з історії морських термінів видали В. Драпелла та З. Броцький³³. На цей час припадають дослідження Б. Воловика з історії польської шкільної термінології, А. Стажець — з польської автомобільної термінології від початку до 1945 р., М. Бонка — зі становлення й розвитку термінології точних наук, Ф. Висоцької — з польської лікарської термінології до 1836 р.³⁴ Термінознавці звертають увагу також на генетичні характеристики термінів³⁵.

Ф. Груча констатує, що від початку 80-х років зацікавленість проблематикою фахових мов виявляють польські неологологи — з одного боку, в зв'язку з перекладознавчими проблемами, з другого, — з різними потребами глоттодидактики³⁶. Серед праць першого напрямку дослідник називає монографію Б. З. Келар «Мова закону в аспекті перекладу», а як приклад другої групи праць

²⁷ Zierhoffer K. Formowanie się nazewnictwa od terminów topograficznych na przykładzie wyrazu łęg.— Wrocław, 1986.— 208 s.

²⁸ Rutkowska M. Terminologia literacka w wypowiedziach o powieści w XVIII wieku.— Wrocław, 1975.— 279 s.

²⁹ Brzostowski E. Terminologia sfery wymiany.— Warszawa, 1981.— 76 s.

³⁰ Grucza F. Op. cit.— S. 241–242.

³¹ Łapicz Cz. Terminologia geographiczna w ruskich gwarach białostoczczyzny na tle wschodniostowiańskim.— Warszawa, 1981.— 143 s.; Basara J. Terminologia budownictwa wiejskiego w dialektach polskich.— Wrocław, 1964.— Cz. 1.— 15 s.; 1965.— Cz. 2.— 158 s.

³² Koronczewski A. Polska terminologia gramatyczna.— Wrocław, 1961.— 116 s.

³³ Drapella W. A. Ze studiów nad kształtowaniem się pojęć morskich. Wiek XV–XX.— Gdańsk, 1955.— 95 s.; Drapella W. A. Żegula — nawigacja — nautyka. Ze studiów nad kształtowaniem się pojęć morskich. — Gdańsk, 1955.— Cz. 1.— 263 s.; Brocki Z. Kot i kotnica. Hystoryjek z życia terminów morskich. Zbiorek pierwszy.— Gdynia, 1961.— 144 s.; Brocki Z. Michałki z kambuza. Hystoryjek z życia terminów morskich. Zbiorek piąty.— Gdynia, 1978.— 413 s.; Brocki Z. Morze na oku. Hystoryjek z życia terminów morskich. Zbiorek drugi.— Gdynia, 1964.— 227 s.; Brocki Z. Morze pije rzekę. Hystoryjek z życia terminów morskich. Zbiorek trzeci.— Gdańsk, 1969.— 365 s.; Brocki Z. Pontoniakiem nad morze. Hystoryjek z życia terminów morskich. Zbiorek czwarty.— Gdańsk, 1973.— 448 s.

³⁴ Wolowik B. Historia polskiej terminologii szkolnej.— Opole, 1979.— 157 s.; Starzec A. Rozwój polskiej terminologii motoryzacyjnej: Od początku do 1945 roku.— Opole, 1984.— 104 s.; Bąk M. Powstanie i rozwój polskiej terminologii nauk ścisłych.— Wrocław, 1984.— 187 s.; Wysocka F. Polska terminologia lekarska do 1836 r.— Wrocław, 1980.— T. 1.— 202 s.; Wysocka F. Polska terminologia lekarska do roku 1838.— T. 2.— <http://rcin.org.pl/dlibra/dovmetadata?id=2367&latest>.

³⁵ Bochnakowa A. Terminy kulinarne romańskiego pochodzenia w języku polskim do końca XVIII w.— Kraków, 1984.— 122 s.

³⁶ Grucza F. Op. cit.— S. 241–242.

наводить статтю С. Войницького «Спеціальні цілі в глоттодидактиці і їхній вплив на критерії добору мовного матеріалу»³⁷.

Сьогодні осередками термінологічних досліджень у Польщі є університетські центри у Варшаві, Лодзі, Познані, Ополі, Катовіцах, Кракові та інших містах. Термінознавчими проблемами займаються також науковці Інституту польської мови ПАН.

Аналізуючи сучасні термінознавчі праці на теренах Польщі, виділяємо основні напрями досліджень³⁸. Так, наукові пошуки польського термінознавства представлено здобутками в системно-структурній дослідницькій парадигмі. Теоретико-методологічний напрям досліджень презентують праці С. Гайди «Вступ до теорії терміна» та «Сучасна наукова полоністика: мова чи жаргон», Ф. Гручі «Термінологія — її предмет, статус і значення», Г. Фельбера та Г. Будіна «Теорія і практика термінології», В. Лейчика та І. Бесекирської «Термінознавство: предмет, методи, структура», а також Й. Люкшина і В. Змажер «Теоретичні основи термінології»³⁹. Зокрема, в монографії С. Гайди досліджено місце терміна в мові, значення та структура термінів. Велику увагу приділено розпрацюванню теорії термінологічних сполучень⁴⁰.

У дослідженнях галузевих термінологій представлено передусім ономазіологічний напрям. Переважно це дослідження проблематики запозиченої термінології, зокрема латинської, в консервативній стоматології — А. Дзедзіц та Й. Крупінський, стандартизації термінів — В. Миколаївська «Проблеми польської термінології в національній стандартизації і контролі пневматичних приводів», запозичень — М. Войтович-Нейман «Англійська економічна термінологія для потреб господарської практики»⁴¹. В. Я. Жабчинський опрацював вибрану літературу і термінологію для вивчення суспільних наук, музична термінологія описана в галузі теорії музики; крім польської, досліджено європейську музичну термінологію⁴². Цей напрям об'єктивовано також і в історичному аспекті в працях Й. Б. Кульвицької-Камінської «Розвиток польської термінології ісламу», Е. Монки «Польська нафтова лексика»⁴³.

³⁷ Kiejar B. Z. Language of the Law in the Aspect of Translation.— Warszawa, 1977.— 200 s.; Wojnicki S. Cele specjalne w glottodydaktyce i ich wpływ na kryteria doboru materiału językowego // Przegląd Glottodydaktyczny.— 1979.— N 4.— S. 43–56.

³⁸ Іващенко В. Л. Основні напрями досліджень у термінознавстві кінця ХХ — початку ХХІ століть // Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка». Сер. «Проблеми української термінології». — Л., 2014. — № 791. — С. 22–26.

³⁹ Gajda S. Wprowadzenie do teorii terminu.— Opole, 1990.— 145 s.; Gajda S. Współczesna polszczyzna naukowa — język czy żargon?— Opole, 1990.— 137 s.; Grucza F. Terminologia — jej przedmiot, status i znaczenie // F. Grucza (red.). Teoretyczne podstawy terminologii.— Wrocław ; Warszawa ; Kraków, 1991.— S. 11–44; Felber H., Budin G. Teoria i praktyka terminologii.— Warszawa, 1994.— 125 s.; Lejczyk W. M., Biesiekirska L. Terminoznawstwo: przedmiot, metody, struktura.— Białystok, 1998.— 181 s.; Lukszyn J., Zmarzer W. Teoretyczne podstawy terminologii.— Warszawa, 2001.— 189 s.

⁴⁰ Gajda S. Wprowadzenie do teorii terminu.— 145 s.

⁴¹ Dziedzic A., Krupiński J. Terminologia łańciska w stomatologii zachowawczej.— Lublin, 2005.— 34 s.; Mikołajewska W. Problemy polskiej terminologii w krajowej normalizacji napędów i sterowań pneumatycznych.— <http://baztech.icm.edu.pl/baztech/cgi-bin/btgetdoc.cgi?BAT5-001109139>; Woytowicz-Neymann M. Angielska terminologia ekonomiczna dla potrzeb praktyki gospodarczej.— Warszawa, 1991.— 138 s.

⁴² Żabczyński W. J. Wybrana literatura i terminologia do studiowania nauk społecznych.— Koszalin, 1997.— 150 s.; Dąbkowski G. Polska terminologia z zakresu teorii muzyki.— Kielce, 1991.— 200 s.; Dąbkowski G. Europejska terminologia muzyczna.— Kielce, 1997.— 155 s.

⁴³ Kulwicka-Kamińska J. B. Rozwój polskiej terminologii islamistycznej.— Toruń, 2001.— 197 s.; Mąka E. Polskie słownictwo naftowe.— Warszawa, 2012.— 190 s.

Ономасемасіологічний напрям в аспекті дескриптивного термінознавства репрезентують праці структурно-семантичного напрямку: в галузі астрономічної термінології — Я. Ванякової «Польська наукова астрономічна термінологія», термінології інвестицій і будівництва — Т. Білінського «Термінологія в інвестиційно-будівельній діяльності», правничої — М. Вишньовольського «*Regulae iuris*: латинська правнича термінологія: вибір максим і латинських формул»⁴⁴. Й. Томасик-Бек досліджує будову й семантику технічного терміна⁴⁵. Термінологія права вивчається в аспекті семантики та структури правничого терміна⁴⁶ і в аспекті функціонування в ній латинських елементів⁴⁷; медична термінологія — у праці А. А. Кацпжак «Французька і польська медична термінологія. Формальний і семантичний аналіз», економічна — Т. Глапак «Французька економічна термінологія. Формальний і семантичний аналіз»⁴⁸. В історичному пошуковому векторі виконано дисертаційну працю Л. А. Янковяк «Медична лексика Стефана Фаліміжа. Вивчення зародження польської ренесансної медичної термінології»⁴⁹.

Семасіологічне термінознавство в аспекті дескриптивного термінознавства представлене у вивченні музичної термінології — А. Брожек⁵⁰; в історичному аспекті — М. Ясинська-Окулевич «Російська мінералогічна термінологія»⁵¹.

Крос-парадигмальні структурно-функціональні дослідження представлені працями з історичного термінознавства: Й. Вежховського «Польська термінологія логіки раннього Просвітництва», О. Зайди «Старопольська правнича термінологія (до 1500 р.)», М. Беднарського «Студії з грецької граматичної термінології Аполона Діскола», Т. М. Лізісової «Базові юридичні терміни в ставропольських статутах на слов'янському тлі», М. Рутковської «Термінологія драми і театру в польському Просвітництві», Є. К. Біневич «Формування польської фахової мови математично-природничих наук», А. Стемпковської «Англійські запозичення в лексиці польської морської військової справи: хронологія, орфографія і семантика»⁵². Крос-аспектуальний напрям, зокрема істо-

⁴⁴ *Waniakowa J.* Polska naukowa terminologia astronomiczna.— Kraków, 2003.— 216 s.; *Biliński T.* Terminologia w działalności inwestycyjno-budowlanej.— Warszawa, 2007.— 326 s.; *Wiśniowski M.* Regulae iuris: łacińska terminologia prawnicza: wybór maksym i formuł łacińskich.— Białystok, 2008.— 253 s.— 253 s.

⁴⁵ *Tomasik-Beck J.* Terminy techniczne: budowa, semantyka.— Warszawa, 1996.— 171 s.

⁴⁶ *Hałas B.* Terminologia języka prawnego.— Zielona Góra, 1995.— 107 s.

⁴⁷ *Ciesiewicz N.* Łacińska terminologia prawnicza / Red. nauk. J. Zajadło.— Warszawa, 2009.— 211 s.

⁴⁸ *Kacprzak A. A.* Terminologie medicale française et polonaise. Analyse formelle et sémantique (Terminologia medyczna francuska i polska. Analiza formalna i semantyczna).— Łódź, 2000.— 200 s.; *Glapiak T.* Francuska terminologia ekonomiczna. Analiza formalna i semantyczna.— Łódź, 2008.— 158 s.

⁴⁹ *Jankowiak L. A.* Słownictwo medyczne Stefana Falimirza. Studium początków polskiej renesansowej terminologii medycznej.— Warszawa, 2004.— 193 s.

⁵⁰ *Brożek A.* Principia musica : logiczna analiza terminologii muzycznej.— Warszawa, 2006.— 329 s.; *Markowicz-Żukowska A.* Nominalne konstrukcje utarte we francuskiej i polskiej terminologii medycznej.— Warszawa, 2007.— 186 s.

⁵¹ *Jasińska-Okulewicz M.* Rosyjska terminologia mineralogiczna.— Wrocław, 1999.— 189 s.

⁵² *Wierzchowski J.* Polska terminologia logiki wczesnego Oświecenia.— Siedlce, 1995.— 206 s.; *Zajda A.* Staropolska terminologia prawnicza (do 1500 r.).— Kraków.— 182 s.; *Bednarski M.* Studia nad grecką terminologią gramatyczną Apollonisa Dyskolosa.— Warszawa, 1994.— 142 s.; *Lizisowa M. T.* Podstawowe terminy prawne w statutach staropolskich na tle słowiańskim. Studium semantyczne.— Kraków, 1995.— 283 s.; *Rutkowska M.* Terminologia dramatu i teatru w polskim Oświeceniu.— Poznań, 2007.— 681 s.; *Biniewicz J. K.* Kształtowanie się polskiego języka nauk matematyczno-przyrodniczych.— Opole, 2004.— 196 s.; *Śtepkowska A.* Zapożyczenia angielskie w słownictwie polskiej marynarki wojennej: chronologia, ortografia i semantyka.— Poznań, 2004.— 187 s.

рико-семасіологічний, репрезентує праця С. Вишомирського «Поняття моральної досконалості в етиці Старших і Середніх Стоїків»⁵³.

Серед крос-парадигмальних структурно-функціональних досліджень відзначимо аналіз окремих структурних одиниць у фахових мовах: С. Шадиго «Абревіація в спеціальних мовах (на матеріалі російської мови)», А. Д. Кубацький «Термінологічні сполучення в польській спеціальній мові»⁵⁴, а також лексичних груп: К. Нич «Лексичні особливості німецьких звітів фондової біржі», Л. Бесекирська «Інтернаціональна лексика в медичній термінології російської мови», М. Лоек «Статистичний і семантичний аналіз лексики в сучасних польських проповідях», О. А. Мареквія «Терміни в кодексі адміністративного судочинства», М. Миколайчик «Розмовна анатомія. Назви частин тіла в шведській і польській мовах», М. Ризнар «Французька термінологія анестезіології — словотвірні засоби і структура»⁵⁵.

Сучасна функціональна парадигма досліджень у польському термінознавстві визначає орієнтацію наукових пошуків учених. Загальне польське термінознавство функціональної дослідницької парадигми представлене працями з термінознавчої теорії тексту С. Гручі «Від лінгвістики тексту до лінгвістики фахового тексту», «Лінгвістика фахових мов» та Ю. Люкшина і В. Змажер «Теоретичні засади термінології»⁵⁶.

Польське термінознавство активно розвивається в галузі вивчення мов спеціального призначення (МСП). Важливість дослідження спеціальних мов обґрунтовує, зокрема, С. Шадиго: «... нові можливості спілкування, які відкриваються перед людьми в усьому світі, ... сприяють усе активнішому взаємопроникненню і взаємовпливу різних спеціальних мов (технолектів). ... Дискурс носіїв певних технолектів значно більше, ніж раніше, набуває загальноновживаних лінгвістичних рис, а дискурс людини ХХІ ст. ... може набувати (і набуватиме у зв'язку з поглибленим процесом спеціалізації та професіоналізації) риси носія одного чи навіть кількох технолектів»⁵⁷. Спеціальна мова визначена автором як конвенціоналізована семантична система, заснована на природній мові, яка відбиває запас галузевих (спеціальних) знань. Це знаряддя професійної праці та навчання, а також показник цивілізаційного рівня певного суспільства⁵⁸. Активна робота з дослідження спеціальних мов проводиться на кафедрі спеціальних мов факультету прикладної лінгвістики Варшавського

⁵³ *Wyszomirska S.* Pojęcie arete w etyce Stoi Starszej i Średniej.— Toruń, 1998.— 188 s.

⁵⁴ *Шадиго С.* Абревіація в спеціальних языках (на матеріалі русского языка).— Warszawa, 2006.— 216 c.; *Kubacki A. D.* Skupienia terminologiczne w polskim języku specjalistycznym.— <http://strony.aster.pl/gornicz/mots/docs/Kubacki-Skupieia.htm>.

⁵⁵ *Nycz K.* Cechy leksykalne niemieckich sprawozdań giełdowych. Tytuł oryginału: Studien zu lexikalischen Merkmalen der deutschen Börsenberic.— Rzeszów, 2006.— 176 s.; *Бесекирська Л.* Інтернаціональна лексика в медичній термінології русского языка : Дис. ... докт. філол. наук.— М., 1997.— 265 c.; *Łojek M.* Analiza statystyczna i semantyczna słownictwa we współczesnych polskich kazaniach.— Poznań, 2007.— 185 s.; *Marekvia A.* Terminy w kodeksie postępowania administracyjnego.— Katowice, 2007.— 211 s.; *Mikołajczyk M.* Folk Anatomy. Body-part Terms in Swedish and Polish.— Poznań, 2006.— 198 s.; *Ryznar M.* Francuska terminologia anestezjologii — techniki słowotwórcze i struktura. Tytuł oryginału: La terminologie française de l'anesthésie — procédés néologiques et structure.— Łódź, 2006.— 195 s.

⁵⁶ *Grucza S.* Od lingwistyki tekstu do lingwistyki tekstu specjalistycznego.— 2-e wyd., popraw. i uzupełn.— Warszawa, 2007.— 220 s.; *Grucza S.* Lingwistyka języków specjalistycznych.— Warszawa, 2013.— 250 s.; *Lukszyn J., Zmarzer W.* Op. cit.

⁵⁷ *Szadygo S.* Обучение специальным языкам на факультете прикладной лингвистики Варшавского университета // *Edukacja dla przyszłości.*— Białystok, 2010.— Т. 8.— С. 59.

⁵⁸ *Ibid.*— С. 60–61.

університету⁵⁹. Ф. Груча зазначає, що 1992 р. Інститут прикладної лінгвістики Варшавського університету зініціював проведення спеціальної наукової конференції, присвяченої фаховим мовам; результатом цієї конференції стала праця «Фахові мови» за редакцією Ф. Гручі та З. Козловської. Вміщені в збірнику наукові розвідки стосувалися перекладознавчих і дидактичних аспектів різних фахових мов⁶⁰. Дослідник вважає, що варто виокремити статтю Б. З. Келар «Про тлумачення фахових текстів»⁶¹, оскільки це перша польська спроба і теоретичного обґрунтування, і узагальнення практичних спостережень у цій царині⁶². У 2000 р. в Інституті прикладної лінгвістики створено першу не лише в Польщі, а й у світі кафедру фахових мов, яка займається теоретичними й дидактичними проблемами мов спеціального призначення. З ініціативи фундатора цієї кафедри Є. Люкшина засновано серію публікацій «Фахові мови», перший том яких присвячено метамові лінгвістики⁶³.

Теоретико-прикладне термінознавство засвідчене такими працями: В. Питель «Підготовка фахового тексту в глотодидактиці», Г. Вишнеvsька «Термінологічний репетиторіум як інструмент організації глотодидактичного процесу в навчанні фахових мов», М. Лукасик «Англійсько-польські та польсько-англійські фахові словники (1990–2006). Термінографічний аналіз» та «Фахові тексти в термінографічному конструюванні»⁶⁴.

Праці, присвячені функціонуванню спеціальних мов, стосуються дослідження словотвірних процесів на матеріалі словників (Й. Лацина «Сучасна арабська спеціальна термінологія і словотвірні процеси: на прикладі словників»⁶⁵), проблем перекладознавства (Г. Гумовська «Англійська мова для спеціальних цілей»⁶⁶), дефініювання (Е. Мірчек «Еквівалентність у правничому тлумаченні»⁶⁷).

Помітне місце посідають функціонально-комунікативні дослідження: М. Шук-Берначак «Аналіз інструкції з експлуатації з позиції лінгвістики фахового тексту», К. Стефаняк «Мовна і соціальна асиметрія на прикладі взаємодії лікаря і пацієнта», В. Й. Велка «Мовні контакти у фахових варіаціях мови на прикладі польської логістичної термінології», Ю. Зайонц «Фахова мультикультурна і мультилінгвальна комунікація в глобальних корпораціях»⁶⁸.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ *Grucza S. Lingwistyka języków specjalistycznych.*

⁶¹ *Kielar B. Z. O tłumaczeniu tekstów specjalistycznych // Problemy Komunikacji międzykulturowej.*— Warszawa, 2000.— S. 235–246.

⁶² *Grucza S. Lingwistyka języków specjalistycznych.*— S. 242.

⁶³ *Języki specjalistyczne — metajęzyk lingwistyki. Systemowy słownik terminologii lingwistycznej / Lukszyn J. (red.).*— Warszawa, 2001.— 501 s.

⁶⁴ *Pytel W. Preparacja tekstu specjalistycznego w układzie glottodydaktycznym.*— Warszawa, 2005.— 189 s.; *Wiśniewska H. Repetytorium terminologiczne jako narzędzie organizacji procesu glottodydaktycznego w nauczaniu języków specjalistycznych.*— Warszawa, 2010.— 180 s.; *Łukasik M. Angielsko-polskie i polsko-angielskie słowniki specjalistyczne (1990–2006). Analiza terminograficzna.*— Warszawa, 2007.— 220 s.; *Łukasik M. Teksty specjalistyczne a konstruowanie terminograficzne.*— Warszawa, 2010.— 190 s.

⁶⁵ *Łacina J. Współczesna specjalistyczna terminologia arabska i procesy słowotwórcze: na przykładzie słownictwa.*— Poznań, 1990.— 165 s.

⁶⁶ *Gumovskaya G. English for Special Purposes.*— Warszawa, 2005.— 267 s.

⁶⁷ *Myrczek E. Ekwiwalencja w tłumaczeniu prawnym.*— Katowice, 2004.— 190 s.

⁶⁸ *Shuk-Bernaciak M. Analiza instrukcji obsługi ze stanowiska lingwistyki tekstu specjalistycznego.*— Warszawa, 2011.— 197 s.; *Stefaniak K. Linguistic and Social Asymmetry Based on the Example of Doctor.— Patient Interaction.*— Warszawa, 2008.— 196 s.; *Wielka V. J. Kontakt językowy w specjalistycznych odmianach języka na przykładzie polskiej terminologii logistycznej.*— Wrocław, 2010.— 170 s.; *Zajac J. Specjalistyczna komunikacja multikulturowa i multilingwalna w korporacjach globalnych.*— Warszawa, 2012.— 189 s.

У галузевому функціональному термінознавстві актуалізовано такі напрями: текстоцентричний — Й. Горбач-Пазера («Текстотворчі потенції терміна в німецькому академічному дискурсі (на матеріалі підмови медицини)», А. Андрихович-Трояновська «Параметричний аналіз фахового тексту як носія професійного знання (на матеріалі біржової термінології)» (у дидактичному і термінографічному аспектах)⁶⁹ та мовоцентричний — П. Мамет «Мова на службі у менеджерів — заява представництва компанії»⁷⁰.

Крос-аспектуальні дослідження представлені в дидактичному та лексикографічному аспектах: О. Вашук-Зінь «Семантична трансформація загальних виразів у науковому тексті», А. Долата-Заруд «Термінологічні дослідження і селекція фахових текстів для окреслених користувачів»⁷¹. У дидактичному, термінознавчому та лексикографічному аспектах виконані праці П. Мамета «Мова торговельних переговорів» та П. П. Нагурки «Тезаурус економічної термінології як навчальний текст»⁷².

Виразним напрямом наукових пошуків у польському функціональному термінознавстві є дидактичне термінознавство: М. Ольпінська-Шкелко «Двомовне навчання в світлі досліджень і глотодидактичної концепції», Б. П. Кубяк «Фахова мова та її імплікації в глотодидактиці», В. Ліб «Ресурс, розуміння і використання технічно-інформаційних термінів учнями VI класу середньої школи», Г. Марковський «Навчальна придатність та мовна оцінка аутентичних комерційних документів і ділового листування», П. Шершень «Глотодидактична адаптація німецькомовних інтернет-текстів», Е. Гаєвська «Підготовка до фахової комунікації в підручниках французької мови для дорослих», І. Гаєвська-Скшипчак «Шанси і проблеми навчання іноземних мов у технічних випах зі спеціалізацією англійська мова», К. Козловський «Лінгвістичні міркування про ефективність навчання банківської фахової мови (на прикладі німецької мови)»⁷³ — в перекладознавчому аспекті; М. І. Ужджицька «Дослідження освітньої мовної компетенції агронома. Генологічний, прагматичний і лексичний аналіз “Дослідження” Владислава Маєвського 1848–1950 pp.»⁷⁴.

⁶⁹ *Gorbacz-Pazera J.* Tekstotwórcze potencje terminu w niemieckim dyskursie akademickim (na materiale subjęzyka medycyny).— Białystok, 2004.— 190 s.; *Andrychowicz-Trojanowska A.* Parametryczna analiza tekstu specjalistycznego jako nośnika wiedzy zawodowej (na materiale terminologii giełdowej).— Warszawa, 2008.— 198 s.

⁷⁰ *Mamet P.* Język w służbie menedżerów — deklaracja misji przedsiębiorstwa.— Katowice, 2006.— 197 s.

⁷¹ *Waszczuk-Ziń A.* Transformacje semantyczne wyrazów ogólnych w tekście naukowym.— Warszawa, 2007.— 168 s.; *Dolata-Zaród A.* Etudes terminologiques et la sélection des textes de spécialité pour les publics spécifiques.— Katowice, 2000.— 215 s.

⁷² *Mamet P.* Język negocjacji handlowych.— Katowice, 1999.— 201 s.; *Nagórka P. P.* Tezaurus terminologii branżowej jako tekst edukacyjny.— Warszawa, 2011.— 176 s.

⁷³ *Olpińska-Szkielko M.* Nauczanie dwujęzyczne w świetle badań i koncepcji glottodydaktycznych.— Warszawa, 2009.— 189 s.; *Kubiak B. P.* Język specjalistyczny i jego implikacje w glottodydaktyce.— Wrocław, 2005.— 201 s.; *Lib W.* Zasób, rozumienie i stosowanie terminów techniczno-informatycznych przez uczniów VI klasy szkoły podstawowej.— Warszawa, 2007.— 189 s.; *Markowski G.* Przydatność glottodydaktyczna oraz ewaluacja lingwistyczna autentycznych dokumentów handlowych i korespondencji biznesowej.— Katowice, 2004.— 200 s.; *Szerszeń P.* Glottodidactic Adaptations of German Internet Texts.— Warszawa, 2008.— 190 s.; *Gajewska E.* Les méthodes pour adultes débutants face aux besoins de la communication professionnelle.— Warszawa, 1998.— 198 s.; *Gajewska-Skrypczak I.* Szanse i problemy nauczania języków obcych na wyższych uczelniach technicznych ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki nauczania języka angielskiego.— Poznań, 2011.— 205 s.; *Kozłowski K.* Lingwistyczne uwarunkowania efektywności nauczania bankowego języka specjalistycznego (na przykładzie języka niemieckiego).— Białystok, 2005.— 189 s.

⁷⁴ *Użdżicka M. I.* Studium kształtowania się kompetencji językowej агронома. Analiza genologiczna, pragmatyczna i leksykalna «Wykładów» Władysława Majewskiego z lat 1848–1850.— Łódź, 2011.— 180 s.

Традиційними для польських термінознавців є діалектологічні дослідження — А. Басари, Я. Басара «Польська діалектна термінологія сільського господарства: підготовка ґрунту, вирощування картоплі» та Е. Роговської-Цибульської «Діалектний образ рослин у світлі номінаційної активності їхніх назв (на прикладі села Ваги Ломжинського повіту)»⁷⁵.

Польське термінознавство активно розвивається в галузі порівняльно-зіставних досліджень. С. Шадико наголошує, що «сучасним мовам притаманне одне явище, яке раніше не було так яскраво виражене, як в останні десятиліття. Воно пов'язане з тим, що нові можливості спілкування, які відкриваються для людей в усьому світі, впливають, зокрема, з процесу глобалізації, сприяючи все активнішому взаємопроникненню і взаємовпливу різних спеціальних мов»⁷⁶. Про актуальність порівняльного термінознавства свідчать праці польських термінологів, зокрема монографії: Б. Попюлек «Хорватська і сербська анатомічна термінологія: творення й функціонування в сучасних мовах», А. Ситарський «Польська і російська лінгвістична термінологія в словотвірному й лексичному аспектах», З. Бердыховська «Польсько-німецька граматична термінологія», Й. Гжибек «Китайська і польська термінологія фондової біржі та цінних паперів», М. Гурнич «Англомовні елементи в польських і російських медичних текстах», А. Ковальчик-Боровська «Основи порівняльного аналізу фахових текстів (на матеріалі англійської і польської мови інформатики)», Л. Козар «Французька і польська термінологія в галузі індивідуального пенсійного забезпечення», К. Северт «Семантичний аналіз правничих термінів на прикладі термінології торговельного права. Німецько-польські контрастивні студії», В. М. Стець «Аналіз сучасної туристичної термінології в російській і польській мовах на основі фахових текстів»⁷⁷. Цей напрям наукових пошуків актуалізовано також у термінографічному аспекті: Й. М. Конечна «Фахова лексикографія. Концепція польсько-німецьких і німецько-польських фахових словників в економічній галузі», Л. Й. Карпінський «Теоретичні основи укладання модульного словника економічної термінології (на матеріалі наземного транспортного будівництва в польській, російській та англійській мовах)», О. Василевський «Тезаурус культурологічних термінів із холистичного погляду», Т. Борковський «Польсько-англійський тезаурус правничої термінології і гармонізація права. Засади укладання», О. Вожницька «Способи представлення спеціального знання в термінологічному слов-

⁷⁵ *Basara A., Basara J. Polska gwarowa terminologia rolnicza: przygotowanie gleby, uprawa ziemniaka.*— Kraków, 1992.— 113 s.; *Rogowska-Cybulska E. Gwarowy obraz roślin w świetle aktywności nominacyjnej ich nazw (na przykładzie gwary wsi Wagi w powiecie łomżyńskim).*— Gdańsk, 2005.— 360 s.

⁷⁶ *Szadyko S.* Op. cit.

⁷⁷ *Popiołek B. Terminologia anatomiczna chorwacka i serbska: kształtowanie się jej i funkcjonowanie we współczesnych językach.*— Kraków, 2003.— 235 s.; *Sitariski A. Pol'skaâ i ruskaâ lingvističkaâ terminologija v svete slovoobrazovatel'nogo i leksičeskogo âvlenij.*— Poznań, 1991.— 136 s.; *Berdychowska Z. Polsko-niemiecka terminologia gramatyczna.*— Kraków, 1996.— 175 s.; *Grzybek J. Chińska i polska terminologia dotycząca giełdy i papierów wartościowych.*— http://www.staff.amu.edu.pl/~inveling/pdf/Grzbek_17.pdf; *Górnica M. Elementy anglojęzyczne w polskich i rosyjskich tekstach medycznych.*— Warszawa, 2007.— 200 s.; *Kowalczyk-Borowska A. Zasady analizy konfrontatywnej tekstów specjalistycznych (na materiale angielskiego i polskiego języka informatyki).*— Warszawa, 2008.— 199 s.; *Kozar L. Terminologie française et polonaise du régime supplémentaire de retraite. Étude sur la dénomination et sur la designation.*— Poznań, 2012.— 179 s.; *Siewert K. Semantische Analyse juristischer Fachwörter am Biespiel der Terminologie des Handelsrechts. Eine deutsch-polnische kontrastive Studie.*— Bydgoszcz, 2008.— 183 s.; *Stec W. M. Analiza współczesnej terminologii turystycznej w języku rosyjskim i polskim na podstawie tekstów specjalistycznych.*— Gdańsk, 2007.— 189 s.

нику (на матеріалі медичної термінології в польській і російській мовах)», Л. Карпінський «Нарис термінологічної лексикографії»⁷⁸.

Функціонально-стилістичне термінознавство представлене такими працями: Т. Полумський «Мова і стиль закону як різновиду юридичного тексту», А. Ставиковська-Марцинковська «Розбіжності між фаховою правничою і літературною мовою в аспекті семантики і сполучуваності»⁷⁹.

У дослідженнях з термінознавчих аспектів теорії перекладу лінгвісти виходять з практичних потреб перекладознавства, пов'язаних з передаванням термінології різних галузей знань споріднених і неспоріднених мов. Основні праці в цій галузі: Б. Келар «Основи транслаторики», Л. Ламбеїнова «Професійний польсько-чеський переклад на матеріалі оригіналу А. Пачковського «Півстоліття історії Польщі», О. Радзишевська «Перекладацькі стратегії в перекладі термінології в галузі управління»⁸⁰.

Власне перекладне термінознавство представлене працями: Г. Новотко «Прагматичні аспекти фахового перекладу (на матеріалі російської, польської та німецької мов)», М. Душ «Німецькомовна правничка думка. Лінгвістичний аналіз фахового тексту як внесок у дослідження фахової мови», Й. Осеевич «Термінологічні компоненти польської і німецької мов у галузі цивільної відповідальності власників транспортних засобів у перспективі перекладу», Б. Рудзинська «Вплив американського варіанта англійської мови на польську спортивну термінологію», А. Тачальська-Пекарська «Польські й англійські наукові медичні тексти в перекладі», В. Я. Трайдер «Трансфер термінології Європейського Союзу на прикладі перекладу з французької мови на польську»⁸¹.

Крос-аспектуальні дослідження виконано в перекладознавчо-дидактичному аспекті: Е. Донеш-Єжо «Презентація граматичної системи і граматичні вправи в дидактичних матеріалах для навчання англійської і російської мов у медичних

⁷⁸ *Konieczna J. M. Leksykografia specjalistyczna. Koncepcje polsko-niemieckich i niemiecko-polskich słowników specjalistycznych z branży gospodarki.*— Kraków, 2007.— 197 s.; *Karpiński Ł. J. Teoretyczne podstawy sporządzania modułowego słownika terminologii branżowej (na materiale lądowego budownictwa transportowego w języku polskim, rosyjskim i angielskim).*— Warszawa, 2005.— 201 s.; *Wasilewski O. Tezaurus terminów kulturologicznych w ujęciu holistycznym.*— Warszawa, 2012.— 190 s.; *Borkowski T. Polsko-angielski tezaurus terminologii prawnej a harmonizacja prawa. Zasady konstruowania.*— Warszawa, 2009.— 215 s.; *Woźnicka A. Sposoby reprezentacji wiedzy specjalistycznej w słowniku terminologicznym (na materiale terminologii medycznej w języku polskim i rosyjskim).*— Warszawa, 2008.— 157 s.; *Karpiński Ł. Zarys leksykografii terminologicznej.*— Warszawa, 2008.— 305 s.

⁷⁹ *Połomsky T. Język i styl statutu jako gatunku tekstu prawnego.*— Opole, 2009.— 193 s.; *Stawikowska-Marcinkowska A. Dywergencje między językiem prawnym a ogólnym w aspekcie semantyki i kolokacji.*— Łódź, 2010.— 169 s.

⁸⁰ *Kielar B. Podstawy translatoryki.*— Warszawa, 2004.— 224 s.; *Lambeinová L. Przekład specjalistyczny polsko-czeski na material oryginału A. Paczkowskiego «Pół wieku dziejów Polski» i tłumaczenia P. Šustrovej «Půl století dějin Polska».*— <http://theses.cz/id/13283m/53345-126746814.pdf>; *Radziszewska A. Strategie translatorskie w przekładzie terminologii z dziedziny zarządzania.*— Łódź, 2007.— 187 s.

⁸¹ *Nowotko G. Pragmatyczne aspekty przekładu specjalistycznego (na materiale języka rosyjskiego, polskiego i niemieckiego).*— Poznań, 2000.— 176 s.; *Duś M. Niemieckojęzyczna opinia prawnicza. Lingwistyczna analiza tekstu specjalistycznego jako wkład do badań nad językiem specjalistycznym.*— Łódź, 2008.— 165 s.; *Osiejewicz J. Terminologische Komponenten polnischer und deutscher Fachsprache der Kfz-Haftpflichtversicherung aus translatorischer Sicht.*— Warszawa, 2010.— 195 s.; *Rudzińska B. Wpływ amerykańskiej odmiany języka angielskiego na polską terminologię sportową.*— Kraków, 2001.— 192 s.; *Tarczańska-Piekarska A. Polish and English Scientific Medical Texts in Translation.*— Łódź, 2002.— 190 s.; *Trajder W. J. Transfer terminologii Unii Europejskiej na przykładzie tłumaczenia z języka francuskiego na język polski.*— Poznań, 2005.— 190 s.

навчальних закладах», А. Дікель «Окреслення й аналіз галузі фахової мови — німецької мови економіки — під кутом опрацювання концепції навчання німецької мови економіки майбутніх перекладачів писемної і усної форм перекладу», Е. Єндрих «Термінологічний мінімум для потреб глотодидактики фахових мов (на матеріалі текстів з бізнесу)», Й. Кшемінська-Кшвида «Термінологія правничої мови і перекладацькі стратегії в перекладах кодексу торговельних спілок німецькою мовою», Л. Шука-Дорна «Навчання іноземних мов у коледжах іноземних мов польських технічних університетів»⁸²; а також в історичному аспекті: І. Б. Щепанковська «Правнича мова І Речі Посполитої в “Збірнику судових прав” Анджея Замойського. Ч. 1. Юридичні поняття. Ч. 2. Нормативні заяви»⁸³.

Нечисленними в сучасному польському термінознавстві є когнітивні дослідження. Зокрема, когнітивне прикладне / галузеве термінознавство представлене працями К. Гринюк «Процес навчання лексики фахового дискурсу. На прикладі текстів з бізнесу» — у перекладознавчому і дидактичному аспектах, І. М. Єнджейовської «Конституційна термінологія в перехідному стані. Некреслена семантика транснаціонального дискурсу, який зароджується»⁸⁴.

Крос-парадигмальні напрями репрезентують: структурно-когнітивний аспект — М. Баран «Лексичні метафори в термінологіях іспанської мови» на матеріалі економічної, медичної, мікологічної, морської термінології та термінології інформатики⁸⁵; функціонально-дискурсивний аспект — Й. Мрозовська «Термінологія соціальної доктрини католицької церкви (на прикладі катехізму католицького костюлу)»⁸⁶, М. Щигловська «Перекладацькі помилки. Критичний погляд з позицій антропоцентричної теорії мов» і О. Якуб'як «Лінгвістична атрибуція фахових текстів з конфронтативного погляду»⁸⁷.

Крос-дисциплінарні дослідження представлені в Польщі передусім працями з лінгвотехнологічного термінознавства. Це новітній напрям термінознавчих пошуків, переважно інтегрованих у такі суміжні дисципліни, як корпусна лінгвістика, автоматизація інформаційних ресурсів тощо. Представлений у міжна-

⁸² Donesch-Jeżo E. Prezentacja systemu gramatycznego i ćwiczenia gramatyczne w materiałach dydaktycznych do nauczania języka angielskiego i rosyjskiego w uczelniach medycznych. Stan obecny i perspektywę optymalizacji. — Kraków, 2004. — 215 s.; Dickel A. Bestimmung und Analyse des Fachsprachenbereiches «Wirtschaftsdeutsch» im Hinblick auf die Ausarbeitung einer Konzeption des Fachfremdsprachenunterrichts «Wirtschaftsdeutsch» für angehende Dolmetscher/Übersetzer. — Warszawa, 2000. — 215 s.; Jendrych E. Minimum terminologiczne dla potrzeb glottodydaktyki języków specjalistycznych (na materiale angielskich tekstów biznesowych). — Warszawa, 2010. — 156 s.; Krzemińska-Krywda J. Terminologia języka prawnego i strategię translatorskie w przekładach kodeksu spółek handlowych na język niemiecki. — Łódź, 2005. — 176 s.; Szuka-Dorna L. Nauczanie języków obcych w studiach języków obcych polskich uczelni technicznych — opracowanie modelu. — Poznań, 2004. — 189 s.

⁸³ Szczepankowska I. B. Język prawny I Rzeczypospolitej w «Zbiorze praw sądowych» Andrzeja Zamojskiego. Cz. 1: Pojęcia prawne. Cz. 2: Wypowiedzi normatywne : praca habilitacyjna. — Warszawa, 2005. — 197 s.

⁸⁴ Hryniuk K. Akwizycja leksyki dyskursu fachowego. Na przykładzie tekstów biznesowych. — Warszawa, 2007. — 168 s.; Jędrzejowska I. M. Terminologia konstytucyjna w stanie przejściowym. Niedookreślona semantyka rodzącego się dyskursu ponadnarodowego. — Wrocław, 2010. — 169 s.

⁸⁵ Baran M. Metaforas cristalizadas en terminologias de lengua española. — Łódź, 2000. — 224 s.

⁸⁶ Mrozowska J. Terminologie de la doctrine sociale de l'Église catholique (à l'exemple du Catechisme de l'Église Catholique). — Gdańsk, 2009. — 169 s.

⁸⁷ Szczygłowska M. Błędy tłumaczeniowe. Krytyczne spojrzenie z punktu widzenia antropocentrycznej teorii języków ludzkich. — Warszawa, 2010. — 189 s.; Jakubiak O. Lingwistyczna атрибуція tekstów specjalistycznych w ujęciu konfrontatywnym. — Warszawa, 2010. — 179 s.

родному проєкті iSybislaw — бібліографічній базі даних сучасної лінгвістики, яка репрезентує сучасну інформаційно-пошукову систему, концепцію якої було представлено на XII Міжнародному з'їзді славістів у Кракові у 1998 р. Учасники проєкту — Інститут славістики Польської академії наук, Бібліотека Сейму, відділення полоністики Варшавського університету, інститути русистики, наукової інформації та бібліографічних студій, Народна бібліотека (Варшава), Інститут слов'янської філології Вроцлавського університету (Вроцлав), Інститут польської філології університету ім. М. Кюрі-Склодовської (Люблін), Інститут польської філології університету ім. А. Міцкевича (Познань).

Теоретичне лінгво-когнітивне термінознавство репрезентують праці Я. Валинського «Пошук термінології в порівняльних мовних корпусах», частково — Г. Фелбер і Г. Будін⁸⁸, галузеве — Л. Бель «Порівняльний аналіз польсько-англійської правничої термінології на основі дослідження корпусу»⁸⁹.

Синтез психолінгвістики та перекладознавства знаходимо в дисертації М. Плузички «Психолінгвістичні аспекти навчання перекладу фахових текстів на матеріалі російських юридичних текстів»⁹⁰.

Огляд польських термінознавчих праць дозволяє зробити висновок про те, що переважну їх більшість становлять дослідження функціональної дослідницької парадигми в дидактичному, перекладознавчому та зіставно-порівняльному аспектах; значно менше праць, які присвячені традиційним аспектам системно-структурного термінознавства. Нечисленними є розвідки, виконані в межах когнітивної дослідницької парадигми.

I. A. KAZYMYROVA

POLISH TERMINOLOGY: MAIN RESEARCH DIRECTIONS

The article deals with the main research directions in Polish terminology. Author shows specific features of the terminology since the beginning till our days. There are the following main research areas in polish terminology at the end of XX–XXI century: scientific works of system-structural paradigm, which is presented by theoretical and methodological research, onomasiological, onomasemasiological and semasiological; cross-paradigmatic structural and functional studies; functional paradigms that studies predominant orientation of scientific research and focused on languages for special purposes, theoretical and applied, didactic, lexicographical, dialectological aspects of the terms; few works of cognitive research paradigm and cross-disciplinary research.

Keywords: terminology, paradigm, cross-paradigm, cross-disciplinary areas.

⁸⁸ *Waliński J.* Poszukiwanie terminologii z porównywalnych korpusów językowych.— Łódź, 2001.— 189 s.; *Felber H., Budin G.* Op. cit.

⁸⁹ *Biel Ł.* Analiza porównawcza polsko-angielskiej terminologii prawnej na podstawie badania korpusowego.— Gdańsk, 2008.— 215 s.

⁹⁰ *Pluzyczka M.* The Psycholinguistic Aspects of Didactics of Specialist Texts Translation on the Basis of Russian Texts of Law.— Warszawa, 2009.— 178 s.